

Tuvu visneieedomājāmākajam

PAR PĒTERI PLAKIDI SARUNĀJAS JURIS ĀZERS, DĀVIS ENĢELIS UN RAIVIS MISJUNS

No apakšvirsraksta noprotams, par ko te būs runa. Trīs mūzikas studenti jūsmo par vecmeistaru PP. Cenšas saprast, kas notiek viņa mūzikā. Mēģinām runāt arī par to, cik viegli mākslinieks nokļūst kulta statusā un apaug ar mītiem.

Saruna gandrīz vai transatlantiska, nepieklājīgi pārspilējot. Pārtiklota pāri Eiropai. Divi sēž Rīgā, viens Parīzē. Sākumā uz galda stāv raspodīņu un melnā melleņtēja, vēlāk parādās viņa glāzes. Kā tiek piesaukti skaņdarbi, tā sarunu pa brīdim apstādina jūsmīgi, apstiprinoši iesaucieni un ierakstu fragmentāra klausīšanās.

Juris Āzers ir sitaminstrumentālists un pašlaik studē Hansa Eislera Berlīnes Mūzikas augstskolas maģistrantūrā. Raivis Misjuns ir kontrabasists un komponists, studē Londonas Karaliskajā Mūzikas akadēmijā, šobrīd ir apmaiņas students Parīzē.

“Mūzikas Saule” vēlas sirsnīgi pateikties grāmatnīcai Roberts Books par viesmīlību.

Dāvis Enģelis: Tā kā tu, Raivi, atkorķēji viņu, man ienāca prātā uzdevums, kas nav obligāts, un tomēr – sarunas laikā katrs no mums varētu veltīt Plakidim tostus.

Juris Āzers: Pa kuru laiku tu atkal iemīlējies Plakidī?

Raivis Misjuns: Šodien, tāpēc ka es klausījos viņa kamer-mūziciņu, vienkārši es visu laiku tur atklāju kaut ko jaunu.

JĀ: Paga, kādu kamer-mūziciņu, kuru tieši?

RM: Tās pašas “Divas etīdes balsij bez pavadījuma un vienu pavadījumu bez dziedājuma”.

JĀ: Tas īstenībā ir izcils gabals! Man arī viņš reāli iecepi. Ja godīgi, es viņu atceros tikai tādēļ, ka man tas stāv Guntas Treijas mūzikas literatūras pierakstu klādē. Viens no skaņdarbiem, kuru nosaukt no galvas. Un man tas likās tik intriģējoši, bet tā arī mēs viņu beigās nenoklausījāmies.

RM: Tāpat kā visas tēmas mūzikas literatūrā. Sākas un nekad nebeidzas.

JĀ: Par to gabalu man bija divas domas: viņš ir ne-normāli kruts, un, man šķiet, ierakstā, kuru tu atsūtīji, dziedāja Ieva Parša. Un sākumā man bija neizpratne, *it doesn't make sense*. Bet pēc tam es domāju – viņa nodzied *a cappella* savu daļu, un tad tas pavadījums, kas īstenībā arī skan kā pavadījums, kas ir tik kruti, nevis kāda klavierminiatūra. Tas vienkārši ir pavadījums, kas turpina to Paršas monologu.

RM: Noskaņu.

JĀ: Jā. Un otra doma bija – varbūt tas tiešām bija pavadījums tam, ko viņa dziedāja? Tad es mēģināju prātā tīt atpakaļ un salikt to visu kopā. Varbūt viņš sākumā abas daļas ir rakstījis kopā un tad atsevišķi izcēlis pavadījumu un nolīcis blakus, bet tā tomēr nav, cik sapratu.

DE: Kādreiz var piesēsties pie klavierēm un pamēģināt.

RM: Dāvi, vai ierakstā ir tas pats, ko mēs dzirdējam koncertā? Tas ir koncertieraksts? Tur ir tas pats gads un tie paši atskaņotāji.

DE: Jā, tas varētu būt no Mežotnes pils.

RM: Mežotnē man bija vēlme dabūt ierakstu. Internētā nekur nav.

JĀ: Es nobrīnījos, ka jūtībā ir drausmīgi daudz Plakida.

RM: Bet šitais nav.

JĀ: Nē, šitais nav, bet vispār ir daudz. Es pirms tam meklēju tikai spoķikā un tad uzmetu aci jūtubam, un biju pārsteigts, cik daudz ir Plakida ierakstu.

RM: Bet, jā, šito es noklausījos no rīta, un viņš vienkārši ir drausmīgi skaists. Dzīvē viņš skan tik efektīgi! Īpaši otrā etīde balsij, kur viņa dzied par Sauli, kas tevi apžilbina un lūdz pievērt acis ar plaukstām. Man tas šķiet ļoti, ļoti spēcīgi, arī ilustratīvi.

Un tad vēl ir viena tik ļoti forša dziesma. “Vaboli, vaboli, | Drusciņ acis paboli, | Drusciņ acis paboli, | Nāc taisīt stabuli!” Saproti, un tā harmonija ir tik baudāma un garšīga! Bērnu dziesma, ko Kuldīgas mūzikas skolas meiteņu koris iedziedājis. Drausmīgi forši.

Maira [Leikarte] bija viens no pirmajiem cilvēkiem, kas man par Plakidī sāka stāstīt. Viņiem tas koris bija

ļoti stiprs. Kaut vai tā dziesma, viņa ir tik drausmīgi garšīga! Un vēl viskautkādas dziesmas, kuras es pirms tam vispār nekad nebiju dzirdējis... Tūlīt, es meklēju. Man te ir liste.

JĀ: "Trežzuburis", tas bija ūberkruts! Tur otrajā daļā pavadījums vienuviet reāli izklausās pēc Ligeti "Ungāru roka" vai Ceturtās eti-des "Fanfaras". Es biju ļoti lepns, ka meklēju un salīdzināju.

DE: Ja tu liec klāt "Ungāru roku", man gribas atgādināt par ciklu ar Māra Čaklā dzeju, kur ir dziesma "Pelēkā diena". Džezā vienmēr ir jautājums – kā definēt grūvu? Man šķiet, ka tajā dziesmā Plakidis definē grūvu. Ar kādu izjūtu viņš spēlē punktēto ritmu.

RM: Viņam tas atkārtojas – tāds *bold* grūviņš, kas vismaz mani no sākuma bišķiņ nobiedē, klausoties ciklu. *Too much groove*. Kādā žanrā mēs esam? Vai tā vēl ir delikāta kameramūzika? Bet ar Plakidi tā ir. Tas ir par to grūviņu, par džezīgumu. Tas ir viņa džeza stils. Tas nav tieši džezs. Tāpēc tu sākumā nesaproti, kas tas īsti ir.

JĀ: Es gribu jums uzlikt Ligeti "Ungāru roku" un Ceturto etidi. (*Juris atskaņo Ligeti ierakstu*) Es runāju par "Trežzūbura" otro dziesmu. Tās ir kādas astoņas sekundes, bet man tas pilnīgi aizsita elpu. (*klausāmie "Trežzūburi"*) Man liekas, tur ir pilnīgs Ligeti.

DE: Varbūt banāli salīdzināt komponistu ar komponistu, bet arī man bija asociācijas ar Bartoku.

JĀ: Arī, jā. Bet ko es pirms tam vēl gribēju paturpināt – viņam ir tik daudz to stilizāciju, veltījumu un atsauču. Piemēram, "Veltījums Brāmsam". Man iztēlē bija tāda aina – cik saprotu, Plakidim bija un varbūt joprojām ir iemīļota mājas muzicēšana. Un tad vienkārši ievēlās mājā visi puspiedzērušies, Plakidis uzrakstījis jaunu gabalu, viņi spēlē "Veltījumu Brāmsam", visi piedzērušies, un visiem drausmīgi smieklī nāk. Trīs reizes izspēlē un aizle mūli līdz ritam.

RM: Tas vispār ļoti labi. Tas Brāms tieši tā arī skan.

JĀ: Nepieradināti.

RM: Un nedaudz ligojoši.

JĀ: Jā. Man Brāms asociējas ar nu ne pareizību, tādu krunku pierē, formas ziņā viss ir izstrādāts, koncentrēts, viss strukturēts bez romantiskām atkāpēm.

DE: Un Plakidis ar to visu spēlējas.

JĀ: Un ko es gribēju teikt par stilizācijām: viņš drausmīgi daudz stilizē, bet tajā pašā laikā principā arī savā mūzikā atsaucas uz citiem komponistiem. Man ir sajūta, ka viņa mūzika visu laiku pilna ar pasaules mūziku.

DE: Tā pati "Pelēkā diena", kuru pirmīt klausījāmie, tur ir motīvs no "Meitenes ar linu krāsas matiem".

JĀ: Tiesām, jā! Vai arī paklausies vēl vienu – tas ir vienkārši "Svēt-pavasaris". Klavierkoncerta otrā daļa. (*Juris ierakstā atskaņo fragmentu no Klavierkoncerta*) Nu, vai tas nav "Svēt-pavasaris"?

RM un DE: Jā, jā!

RM: Vai tagad var modulāciju? Es klausījos un klausījos viņa orķestra mūziku. Un tā ir diezgan atšķirīga no kameramūzikas, tas ir skaidrs. Bet es tā kā klausos, klausos un nespēju identificēties, tā nav tā pati valoda, tā pati intensitāte.

JĀ: Identificēties ar instrumentālo mūziku?

RM: Ar orķestra mūziku, koncertžanru, izvērstas formas darbiem. Es sēžu un sēžu, un domāju, uzlieku fonā un mēģinu kaut kā distancēties...

JĀ: Es arī! Es tieši tāpat jutos!

RM: Klausies! Distancēties kaut kā un – bams! Vizija – tā mūzika ir pilnīgi horeogrāfiska. Kopš šī mirkļa tu viņa lielos darbus klausies tieši tā – viņi visi ir pilnībā horeografējami. Un, man liekas, tie darbi uzreiz *makes sense*. Jo viņi ir veidoti tā kā slaidi pēc slaida, vienā mirklī ir sintēze, bet tas nav pietiekami, lai veidotu milzīgu, plūstošu līniju. Es domāju, ja būtu dejotāju trupa uz skatuves, mūzika ir pietiekami neitrāla, lai ļautu dejotājiem izstāstīt citu stāstu. Man tiešām liekas, ka deja ļoti papildinātu šo mūziku. Vienkārši padomā par to. Tu tikko rādīji to Stravinska momentu. Tur tieši tā arī ir.

DE: Klausījos orķestra darbus – "Legendu", Klavierkoncertu... Par Plakida mūziku kopumā – nevar saprast, kas tur notiek. Tā ir daļa

no Plakida ģēnija, ka viņš tik prasmīgi klausītājam paslēpj, kā uz-būvējis skaņdarbu. Tā mūzika ievēd pat kaut kādā transā. Man liekas, Latvijas mūzikas telpā tā ir ļoti, ļoti psihodēliska mūzika. Viņai ir jāļaujas, viņa ievēl.

JĀ: Es tev piekritu. Man tas arī sasauca ar mūsu sarunu Berlīnē par Sibēliusa simfonijām. Tas ir pilnīgi citā kontekstā, bet sajūtu limeni apmēram ir tāpat – Sibēliusam ir neparedzamības moments.

Piemēram, kad klausījos Pirmo simfoniju Berlīnes filharmonijā, es viņu biju dzirdējis, bet pirmo reizi dzirdēju dzīvē un biju spiests patīkamā nozīmē noklausīties. Tu viņu klausies, un viscauri ir pārsteiguma momenti, jo viņa ir būvēta uz motīviem, kas atnāk un parādās neparedzamā brīdī. Viņš tos nesagatavo. Un tas ļoti tevi sakoncentrē tam un tu esi tik ļoti iekšā tajā mūzikā, tāpēc ka visu laiku nezini, ko sagaidīt. Tāda sajūta man ir arī ar Plakidi.

RM: Dzīvā izpildījumā tas funkcionē citādi, tu uztver mūziku citādi, tāpēc ir grūti vērtēt. Kameramūziku klausies ierakstos ir jau pietiekami pašpietiekami. Bet par tiem orķestra darbiem – tiešām, man gribas studēt horeogrāfiju, lai es varētu tos horeografēt.

DE: Vēlos atgriezties pie kameramūzikas. Tev, Raivi, bija intere-sants tulkojums par Māra Čaklā dzejoli "Auseklis".

RM: Es pat nevaru... Man pilnīgi norāva jumtu tas "Auseklis".

DE: Jau pats dzejolis vai kopā ar Plakida mūziku?

RM: Tur tā lieta, ka kopā. Man liekas, es to dzejoli nemaz nebūtu uztvēris tik padziļināti, ja ne tā mūzika. Tieši tāpēc man Plakida

Pēteris Plakidis

mūzika tik ļoti patik – viņš ar vēstījumu mūzikā dod ne tikai savu interpretāciju dzejolim, bet arī ļoti daudzslāņainu vēstījumu. Tu jau vari interpretēt dzejoli mūzikā vairākos līmeņos.

Man tas bija pilnīgi nesaprotami, jo es sūtīju gan tev, gan Vizmai [Zvaigznei], gan citiem cilvēkiem to dzejoli, jo gribēju zināt, ko jūs izlasāt tajā dzejolī. Caur mūziku es uztvēru tik ļoti daudz līniju un iespējamo sižetu. Man pilnīgi liekas, ka tas ir kā maziņš numurs kameroperai. Tas ir arī cikla garākais skaņdarbs. Tur ir tik daudz simbolisma, un tam ir arī pravietisks raksturs. Kā viņš personificē visus tēlus, kas tur ienāk un darbojas.

Un es vienkārši gribēju saprast, cik nopietns ir tas dzejolis. Jo man likās, ka es sākumā viņu biju uztvēris pārāk patētiski – pravietiskāk, nekā tam būtu jābūt. Pilnīgi tā kā Jēzus... tfui, Jēzus... (*pārējie*

smejas) ...Auseklis būtu tā kā Jēzus lomu ieņēmis. Zinī, tā kā zvaigzne atnākusi.

Un es sākumā nezināju, ka dzejolis ir veltīts dzejniekam Krogzemju Mikum, kura pseidonīms bija Auseklis. Un tas arī lika domāt, ka varbūt esmu bišķiņ pārphantazējis to dzejoli. Par šo jaunekli, šo noplukušo, izplukušo jērenē, kaut kādu naivo jaunekli, kurš staigā apkārt, meklē gaismu vai nemeklē vispār nemaz. Nu, žurka gatavais. Tā kā mēs. Un cik viegli mums visiem personificēties un identificēties ar šo jaunekli.

Un tad – bams! Viņš sastop zvaigzni. Šo spožo, spēcīgo enerģiju, iedvesmu. Apgaismība. Sākumā viņš nobīstas, viņam ir bail. Drīzāk tā kā nē, nevis jā. Bet viņš tomēr pieņem. Zvaigzne paklausīgi saplok. Un ieliet viņā. Tad viņš kļūst par citu cilvēku. Un sākumā ir grūti – jābūt uzmanīgam, jo var apdedzināties ar tādu spēku. Un apkārtējie, protams, nirdz, jo tas ir pilnīgs savādieks. Jocīgs, citāds, nekā pārējie. Bet nākamajā dienā, kad Auseklis satiek citu jaunekli, tas jauneklis viņā saredz visu to gaišumu, to labestību, to labo darbu, ko Auseklis paveic. Ah, kā Plakidis to izceļ! Kas par smeldzīgu akordu klavierēs! Kādas pārmaiņas, nomirt var! Visiem tas ir jādzird, visiem.

Man viņš liekas vienkārši perfekts. Un, kad nāk gaiļi dziesmā dziedāt, visa klavieru faktūra pēkšņi pamosas un plūst, viss ir perfektā limenī – ne par daudz, ne par maz. Maza, maza kameropera.

JĀ: Jā, tagad, kad tu par to runā – klausoties viņa mūziku, man liekas, ka tas ir kaut kāds vokālais balādisms. Tiek stāstīts stāsts.

RM: Jā.

JĀ: Tās nav, piemēram, solodziesmas pantu, piedziedājumu izpratnē, vairāk kā caurviju attīstība. Pat, ja atkārtojas kādi panti, man nekad nav sajūta, ka tā būtu pantiska dziesma.

DE: Jā, tas nojauc pantu formveidi. Vai arī – dzejolis veido formu. Bet tas Arnolda Klotiņa teksts, uz kuru tu, Raivi, atsaucies (Maijas Krigenas un Pētera Plakida tvarts *You Wonder at My Song* jeb “Tu par manu dziesmu brīnies” – aut. piez.), man šķiet, tas pats par sevi ir mākslasdarbs, cik lakoniski un skaisti viņš aprakstījis Plakidi. Un tur viņš raksta, ka Plakida dziesmas nav dēvējamas par solodziesmām, bet par dzejoļiem ar mūziku.

RM: Un tas ir tas, ko es nesaprotu. Pilnīgs Plakida fenomēns. Šķiet, ka tās melodijas ir eksistējušas jau pirms tam, un viņam bija jāpiedzimst, lai pierakstītu uz nošpapīra.

DE: Jā, tur ir jautājums, ko viņš ar valodas līdzekļiem tādu izdara.

RM: Tev viņas fonētiski liekas tik dabiskas, ka vispār nav vietas diskusijai.

JĀ: Un īstenībā izdziedamas. Es visu laiku salīdzinu. Kaut kāds sūds.

DE: Droši, droši!

JĀ: Kā man vienmēr liecas par Imantu Kalniņu – par viņa izdziedamo diatoniku, kas nemaz nav izdziedama, tāda pati sajūta ir par Plakida mūziku, ka tu pats viņu gribi tā kā izdziedāt, bet saproti, ka tas nav tik vienkārši.

RM: Jāpamācās bišķiņ. Bet tu ar viņu identificējies, tur tā lieta.

JĀ: Jā, tieši tā. Un tas man rada to sajūtu. Kaut kā īpatnēji. Jo viņa mūzika nav diatoniska, tā nevar teikt.

DE: Lūk, jautājums – ko viņš izdara ar tiem pašiem mākslinieciskās izteiksmes līdzekļiem, kas citu

komponistu darbos? Bet viņš ar tiem kaut ko izdara. Viņa mūzika ir mistificējoša, noslēpumaina, tikko sāk mēģināt tajā iedziļināties. Kļūst neatšifrējama. Labi, varam izanalizēt harmonijas un faktūras, bet vai tas atslēgs viņa mūziku?

RM: Nē, nē, nē.

JĀ: Tas priekš ir – tu saki, ka viņa ir sarežģīti analizējama, attāla, komplicēta, tajā pašā laikā – cik viņa ir tuva un viegli saprotama. Tas ir tas fenomēns, ka šī mūzika rada tik spēcīgu iespēju klausītājam identificēties ar to.

RM: Tāpēc, ka viņa ir brīva un nepiespiesta. Man arī liekas, ka viņš pirmām kārtām ir mūziķis. Un komponē draugiem, apkārtējiem cilvēkiem. Viņš nav nekad kļuvis par komponistu pēc profesijas, pēc spiediena. Viņš vienmēr bijis mūziķis brīvdomātājs. Dzejnieks.

DE: Bet mēs nevaram atvērt viņa partitūru un parādīt – lūk, tāpēc šī mūzika ir brīva un nepiespiesta. Tas neļaujās definīcijai.

RM: Tur tā lieta.

DE: Klausījos “Detektīva epizodi”. Viņš ir paņēmis žanra klišejas, sižetiskās līnijas no tipiska krimiķa un ielicis muzikāli dramaturģiskā materiālā. Un te varbūt ir vēl viena doma, kas parādās sarunās par Plakidi – tā skaņdarba ideja, doma ir laba, bet to mākslinieciski skaisti un eleganti realizēt ir sasodīti grūti. Tur ir risks, ka tu vari paņemt lielisku ideju, bet tās realizācija vairs nebūs tik lieliska.

RM: Tur tā lieta. Tu vari izklausīties amatierisks un sekls.

DE: Klišejs un banāls. Tas var sanākt tizli un neskanīgi, bet Plakidim sanāk skaisti realizēt sarežģītas, riskantas idejas.

RM: Viņam līdzīga mūzikas dramaturģija ir “Romaniskajā mūzikā” čellam, vijolei un klavierēm. Un viņam vienmēr ir dažādi šie sižeti. Tajā klavieru trio ir saruna starp māti, tēvu un bērnu. Tāds ir plots. Tā ir teatrāla mūzika, tur notiek mazs teātris. Un tur ir vieta, kur bērns rotaļājas, un kā viņš to imitē uz klavierēm – ķep, ķep, ķep, ķep, ķep, kaut kādi klasteriši uz klavierēm. Kamēr vecāki – vijole un čells – spēlē ļoti skaistu melodiju. Bet arī tas izpildītājam ir jāpanāk. Ja viņi vienkārši to spēlē, neskan nekā. Bet, ja viņi tiešām imitē šo mazo teātri, tad tas ir Plakidis.

DE: Plakidis pats raksturoja sonātes formu, ka tas ir kā detektīvs – viena tēma, otra, jā, kā teātris.

RM: Ideālā variantā tā būtu jābūt. Tāpēc viņš to pastiprina ar savu valodu.

DE: Pirmīt mēs ar Juri runājām par “Bērnu zīmējumiem”. Tā ir tik riskanta tēma – mēģināt iejusties bērna prātā vai kaut kā to ilustrēt. Tas var izgāzties jebkurā brīdī. Bet Plakidim izdodas tik ļoti tēlaini, oriģināli un krāsaini!

RM: Jā, jā, jā.

DE: Mākslinieciski spilgti realizēt šīs sarežģītās idejas – grūtības skalā tas ir tuvu pie neiespējamības robežas. Tad es iedomājos, ka varbūt Plakidim ir dots rets talants atrasties sevišķi tuvu šai robežai, vai piekļūt tai, piesēžoties pie neaprakstīta nošpapīra. Tuvāk, nekā tas iespējams lielākajai daļai no mums. Viņš ir privilģēts gars. Pietuvošanās neiespējamajam.

JĀ: Tam visneiedomāmākajam. Ha ha ha!

DE: Viņš paņēma fantastisku ideju un rezultāts ir tieši tikpat skaists.

RM: Reizēm viņa mūzika kaut kādā ziņā ir tik infantili viekārša... Kaut vai, piemēram, “Ne vairs dzērves, ne vairs svīres” ar Skujenieka tekstu.

JĀ: Es domāju, Raivi, viņa ir tik ģeniāla, kaut kādā mērā tas patiešām izklausās infantili vienkārši.

RM: Nu es par to runāju, jā. Viņa ir, oh!, medus latviešu dvēselei. Kā es iemilējos Plakida mūzikā: tas bija pirms diviem trim gadiem Londonā, kad staigāju pa Rīdžentparku, saskumis pēc Latvijas, tas bija pirmais prombūtnes gads, manuprāt.

Sāku lietot spoķīku, un tur bija tie albumi ar viņa kordziesmām un solodziesmām. Un saproti – man, dzīvojot Londonā, tas bija kā medusmaize. Es klausos “Fatamorgānu”, un kā tur sākas teksts: “Tuksnešu karstajos putekļos | Piepešā ainā raudzijos”.

Un tad tur ir: “Bālzilas ziemeļu debesis, | Mazs bērnu dienu mirklītis”. Es tagad lasu, piedodiet. Vienkārši tu staigā pa Rīdžentparku, tu esi “Fatamorgānā” un pēkšņi redzi Latviju. Un tas cikls ir izveidots tādā veidā, ka tu gribi atgriezties atpakaļ uz Latviju. Perfekti! Viss. Tas bija pirmais brīdis, kad es iemilējos viņa mūzikā. Mēs runājām par to pašu – par identificēšanos un tā tālāk.

DE: Tev Plakida mūzika palīdz identificēties?

RM: Jā, jā, kad tu atslēdz atpakaļ savu latvietiskumu un vienkārši gribi būt atpakaļ.

JĀ: Es nezinu, tas ir baigi dīvaini. Man ir sajūta – cik tur latviskuma, tik tur nelatviskuma. Es vienkārši nespēju viņu ielikt tādā kategorijā ‘latviska mūzika’. Man liekas, viņa ir pārpasaulīga. Tur ir tas elements, ka Plakidis te atrodas ģeogrāfiski. Tur ir latviešu valoda, viņš ir uzaudzis šajos platumgrādos, šajā punktā.

DE: Bet es saklausu abus. Gan pārpasaulīgo, gan latvisko.

JĀ: Bet es neteiktu tā viennozīmīgi – superlatviski. Tādā banālā izpratnē.

DE: Klausieties, par to neiespējamību. Pirms gada Latviešu simfoniskās mūzikas lielkoncertā Orests Silabriedis, vadot koncertu, ieminējās, ka Plakidim reiz esot bijusi padomā opera par Reja Bredberija “Marsiešu hronikām”. Pēc tam par to apvaicājos Plakidim, bet viņš, kā jau viņš, viegli to nokratīja, un nekāda saruna no tā neiznāca. Orestam pēc tam bija tēze, ka ideja par šādu operu ir skaistāka par pašu operas darbu, kas varētu tikt sarakstīts. Bet, ja Plakidis būtu to realizējis, man gribas domāt, ka viņa talants tomēr ir pietiekoši jaudīgs, lai tāda opera būtu tikpat skaista, kā ideja par to.

RM: Drausmīgi interesanti! Un tieši “Marsiešu hronikas”! Es pagājušogad izlasīju, un man likās superdarbs, tur tik daudz domu, tik daudz slāņu, tik daudz materiāla. Un kāpēc tieši šo viņš izvēlējās, tas arī ir mistiski diezgan. Vai, bet man žēl, drausmīgi gribētos, ka ir šāda latviešu opera “Marsiešu hronikas”. (smieklī)

DE: Izklausās kā labākā latviešu opera.

RM: Jā, jā, jā, jā, jā.

JĀ: Izklausās tā, ka varētu būt tikpat labi kā Ligeti *Le Grand*

Macabre vai kaut kas tamlīdzīgs. Vai pat labāk!

RM: Ak, dievs, cik forši!

JĀ: Viņu par prezidentu.

RM: Vinčiks jāielej. A jūs tur ko dzerat?

DE: Raivi, vai vari uzsaukt tostu par godu Plakidim?

RM: Kā, es te viens dzeru? Jā, es varētu uzsaukt. (*Dāvis aiziet un pēc brīža atgriežas ar vīnu*) Iedzeram par latviešu komponistu, kurš, manuprāt, radījis visskaistāko kanonu latviešu kameramūzikai un latviešu vokālajai kameramūzikai. Tā vienmēr sildīs manu sirdi, un, es ceru, arī jūsu latviešu sirdis, lai kurā pasaules malā mēs būtu.

JĀ: Plakidi par prezidentu! (smieklī)

RM: Priekā! (*pēc brīža*) Nē, bet jūs saprotat, es tikko atvēru dzeju. Tuksnešu karstos putekļus atkal. Es atgriežos pie vecā. Man tas šķiet kā ievilināšanas cikls. Viņš tevi jau ieliek karstos tuksneša putekļos, kur tu pēkšņi ieraugi zilās debesis, mazas bērnu dienu atmiņas.

Nākamā ir latviešu tautasdziesma: “Kas kaitēja man dziedāt | Apaļā kalniņā? | Visapkārt saule tek, | Sudrabiņu sijādama”. It kā tevi jau uzaicina tepat uz vietas. Kas man kaitēja te dziedāt un būt laimīgam un priecīgam.

Un nākamā dziesma ir “Meža vīriņš”: “Ienāc manā sētiņā | Zaļās vaļas aplokā”. Tu jau esi ienācis manā sētā un tā kā nāc atpakaļ bezmaz vai. Tas ir vienkārši perfekti! Un es sapratu, ka tas ir nepastādināms cikls. Tā ieraksta dēļ, ko tu atsūtīji, jo viņi bez apstājas dzied trīs dziesmas. Un otrā dziesma perfekti pāriet trešajā (Edgars Račevskis un Latvijas Radio koris – *red. piez.*).

JĀ: Es atceros par “Fatamorgānu”. Īstenībā tas bija viens no maniem Plakida apskaidrības mirkļiem.

Bet par citu. Liekas, kādus piecus gadus spēlēju Rīgas mūzikas skolu apvienotajā orķestri. Veismanis diriģēja. Mums bija viena vasaras nometne Rojā, kur strādāja Veismanis, bet pārsvarā uz vietas bija Mārtiņš Bergs, jo Veismanim bija kaut kādi darbi. Bergs vadīja vienu no mēģiem. Spēlējām “Vēl vienu Vēbera operu” klarnetei ar orķestri. [Jānis] Tretjuks spēlēja klarnetes soliņu. Sēžu pie timpāniem, tāds siks, man bija piecpadsmit, sešpadsmit gadu, neko daudz no mūzikas neatceros. Toties atceros, ka pēc mēģinājuma visi aiziet projām. Es nekad mūžā nebiju turējis rokās diriģenta zizli. Bergs bija atstājis to uz pults. Neviena nav, es paņemu to zizli, stresaini slapstoties, skatos, paturu rokās, pavirpinu un nolaužu galu. Aizķēru kaut kur. Iestājas panika, ar drausmīgākajām mokām un sirdsapziņas pārmetumiem nākamajā mēģinājumā gaidu, vai Bergs būs pamanījis, ka viņa zizlis tagad ir par sestdaļu isāks nekā vakar. (smieklī) Tā mana pirmā pieredze ar Plakida mūziku.

DE: Viņš pamanīja?

JĀ: Nepamanīja. (smieklī)

RM: Bet ziniet? Dāvi, tu nezini. Mana pirmā neapzinātā pieredze ar Plakidi diezgan rēcīga. Dārziņskolas pēdējais gads. Spēlēju kontrabasiņu, es tolaik vingrinājos vairāk nekā tagad – sešas stundas dienā, biju ārkārtīgi ambiciozs. Drausmīgi gribēju spēlēt kamer-mūziku, par katru cenu.

Un tad bija iespēja spēlēt klasiskajā klavieru trio, tas ir cirks gatavais, tur zirgam jāsmejas. Bija divas meitenes, ar kurām varēja spēlēt. Un mēs pie Andra Paula ņēmām kamer-mūziku. Un viņš labs Plakida draugs un kolēģis. Spēlējām “Improvizāciju” un “Burlesku”, kas arī ir pilnīgs cirks. Tajā laikā es vēl nebiju tā īsti iebraucis Plakida mūzikā. Bet tik un tā tas bija drausmīgi smieklīgi. Un, protams, liels efekts, jo es spēlēju čella partiju ar kontrabasu. Ko viņš bija samācījis no galvas, citādi nebūtu varējis nospēlēt. Jā, tas bija drausmīgi smieklīgi. Un diemžēl, man liekas, tas ir vienīgais ieraksts internetā. (*smejas*)

JĀ: Bet Raivi, tu man viņu atsūtīji... Nezinu, vai tas bija piedūriens par to, bet īstenībā ļoti labs ieraksts.

RM: Nopietni...

JĀ: Es biju patikami pārsteigts par to. Man likās – ai, sīks Raivitis tur kaut ko kratisies. Bet īstenībā tas trio – Alise Cīrulle un...

RM: Marija Strapcāne.

JĀ: Bija ļoti tīri un forši! Labi, tur varbūt nebija brīvais vaibiņš, bija bišķiņ skolnieciskums, bet man likās – vau, Raivis tiešām mācēja spēlēt.

RM: Es tiešām tajā laikā biju pilnīgi *spot on*, samācījies. Un mēs spēlējām ne tikai to. Arī Bēthovena “Spoka” trio, kas ir pilnīgs vājprāts, saprotiet? Un Šosona trio. Es tad varēju spēlēt, tagad es vairs nespēlēju kontrabasu, bet tur viss bija no galvas. Un piedevām šis Plakida opuss – tas bija drausmīgi jautri. Viņš ļoti labi aizgāja kon-

trabasam. Tāpēc es domāju – ja kāds gribētu to aranžēt kontrabasam, tas būtu mierīgi izdarāms.

JĀ: Bet, par “Fatamorgānu” runājot, tas arī tev, Raivi, bija pirmais, vai ne? Mums ar “Fatamorgānu” aizsākās Plakida bums toreiz.

RM: Es tev saku, viņš kaut kādā veidā tevi uzaicina un ievilina savā pasaulē. Viņš vijas, kā tu klausies kora balsis, tu zini, “Meža vīriņš” (*Raivis nodzied mazu fragmentu*) – viņš tevi ievij iekšā tajā Plakida burvestības pilnajā mežā. Nopietni.

JĀ: Es to gabalu pirmo reizi dzirdēju pa telefonu – man liekas, Radio korim bija jubilejas koncerts Jāņa baznīcā. Tā, starp citu, bija pirmā reize, kad klausījos Ešenvalda “Leģendu par iemūrēto sievu”. Un tie divi skaņdarbi mani pilnībā aizgrāba. Un es atceros “Fatamorgānu” ļoti labi. Nezinu, cik man bija gadu, sešpadsmit, kad mums vēl nebija tas fanātiskais mūzikas... (*Raivis uzliek ierakstu*)

RM: “Siltā lietū, kas izmazgā sirdi”. Šitā dziesma, ak, dievs, saproti? Kad viņa lūdz, lai vēl varētu nolīt silts lietus, lai es varētu pastāvēt siltā lietū. Šī ir dziesma, ko es uzlieku, kad man ir nostalgija.

JĀ: Jā, es arī.

RM: Vot, tā man ir maģija, totāli.

JĀ: Šitais ir, man liekas, tas pirmais cikls... Kas tiešām ir Plakida esence. Trīs dziesmas ar Ojāra Vācieša dzeju. Man liekas, tas ir vispopulārākais piemērs. Kā ievads Plakida pasaulē, arī priekš manis.

RM: Es teiktu, šeit ir viņa šūbertisms pilnā sparā. Tā ka nav nekādu šaubu ne par vienu noti, ne par vienu intonāciju, ne par balsveidību. Te ir latviešu Šūberts. Pilnībā. Man liekas, man to Vizma teica. Un es vēl joprojām to pielietoju visu laiku. Kad ir runa par Plakidi, viņš ir latviešu Šūberts. Kāda velna pēc viņš nav sarakstījis vēl dziesmas, nesaprotu.

JĀ: Man liekas, ir tieši ļoti labi, ka viņš nav sarakstījis vēl dziesmas.

RM: (*smejas*) Nav salaidis dēli.

JĀ: Ka viņš nav tāds pārrakstītājs, bet tās vienmēr ir tik rūpīgi nospodrināti dārgakmeņi.

RM: Jā, pilnībā!

JĀ: Nevis, ka tu grimsti savas mūzikas kvantitatē. Maija Einfelde teikusi, ka viņai riebjas komponēt, bet viņa nevar nekomponēt. Un ka tās vienmēr esot drausmīgas sāpes un mokas.

RM: Bet es domāju, ka vajadzētu pārrakstīt pilnīgi visu viņa mūziku kaut kādā jaunā CD. Kaut kad.

DE: Mūzikas akadēmijas nošu lasītavā ir jubileju stendiņš. Šobrīd tur izlikts Plakidis, arī disks ar viņa mūziku, kas izdots Grieķijā, diska grāmatīņa ir grieķiski.

RM: Es tikko meklēju internetā *In memoriam*, tāpēc ka man drausmīgi patīk tā kordziesma.

JĀ un DE: Jā, jā! (*Raivis uzliek In memoriam ierakstu*)

JĀ: Labi, Dāvi, ko tu gribēji jautāt?

DE: Nē, es gribēju, lai Raivis pabeidz par *In memoriam*.

JĀ: Izslēdz ārā, dzirdi?

RM: Paga, tur tūlīt sāksies Filips Glāss.

JĀ: Labi, lai viņš tur sākas. Pabeidz domu!

RM: Paga, es? Es taču neatceros...

DE: Labi, es gribēju pateikt par *In memoriam*. Man ir dažas dziesmas, kas ir tādi 'jumta dzegas skaņdarbi'. Pēc kuru noklausīšanās varētu arī nolekt no jumta. Kā pēdējā dziesma, kas ir tieši tik skaista, bet arī ne-parasti suģestējoša.

RM: Vajag tās dziesmas laikā nolekt.

DE: Un arī *In memoriam* ir jumta dzegas dziesma. Bet visām tām dziesmām vienlaikus ir potenciāls spēks iedarboties pretēji, tevi noturēt, paturēt dzīvē. Viņas strādā abpusēji.

JĀ: Eu, bet tā ir baigi labā doma. Tā kā Vāgnera "Tristans un Izolde", piemēram.

RM: Bet kā tu šitādu salīdzinājumu atradi? Tas vispār ir baigi.

JĀ: Tad, kad gribēsi lekt no jumta, arī tu atradīsi tādu salīdzinājumu.

RM: Kad tu nolec no jumta, ir par vēlu.

DE: Nē, tu vēl stāvi uz dzegas un klausies pēdējo dziesmu. Un tad tu vari gan nolekt, gan nenolekt. Dziesma tevi var pastumt gan vienā, gan otrā virzienā.

RM: (*fonā skan In memoriam*) Kaut kādi latviešu cilvēciņi kaut ko dzied ļoti smuki. Tāda ir tā mūzika. Bet tur viss kaut kas tāds – "Akmeņi Vidzemes jūrmalā", "Ar dziesmu dzīvībā". Viņas ir ļoti labas.

JĀ: Starp citu, arī "Vasaras vidus dziesmiņa". Tas man patika.

RM: Tā ir vispār...

JĀ: Ļoti stāstoša.

RM: Dzirdat? "Vasaras vidus dziesmiņa", saprotiet?

DE: Nu, pastāsti!

RM: Es varu viņu uzlikt?

JĀ: Neliec! Mums vajag runāt.

RM: Nē, es gribu atsaukt atmiņā. Nevaru atcerēties.

DE: Labi, atsauc un tad turpini domu.

JĀ: Eu, Raivi, runājam, dzirdi?

RM: Bet, zini, problēma ir tāda, ka es neatradu dzeju. Es šodien meklēju internetā, man vajag dzejoli, lai es saprastu, kas tur notiek. Vidusdaļā vīri pēkšņi sāk dziedāt par večiņu falsetā, kas man liekas ārkārtīgi forši. Un arī beigas, kas aiziet kaut kādā kakofoniskā, ne īsti akordā, un man vajag dzeju. Es īsti nesaprotu,

par ko ir runa. Tur kādi trīs slāņi pa virsu. Bet man liekas, ka "Vasaras vidus dziesmiņa" ir... "Vasaras vidus dziesmiņa". Piedodiet.

JĀ: Ar ko man viņa palika atmiņā – kaut kas līdzīgs "Beverīnas dziedonim", tādā poēzijas, izteiksmes līmenī. Par Plakida stāstošo elementu mēs jau runājām. Tajā ziņā man viņa likās ļoti iespaidīga. Viens no viskrutākajiem piemēriem.

RM: Viņa kaut kādā ziņā arī kā bērnu dziesma. Vidusdaļā – vienkāršība, ritmiņš, svings. Dzirdot šo dziesmu, jūtos, ka esmu laivā, vasarā, kaut kāda ezera vidū Latgalē. Man teksts jāzina! Es nevaru saprast bez teksta.

DE: Ar Juri pirmīt sākām runāt par Plakida mūzikas vokālo iedabu. Par "Mūziku klavierēm, stīgām un timpāniem". Kaut kādā ziņā tā mūzika noved līdz baltkvēles stāvoklim. Un tajā brīdī, kad jāsāk spēlēt timpāniem, klavieres pārņem ritma funkciju un timpāni veido dziedājumu. Timpānu partija ir dziedoša. Timpānistam viņa jāizdzied. (*Raivis izdunga timpānu partiju*)

JĀ: Man tas liekas paradoksāli. Aptuveni apzinoties pasaules repertuāru, kur tiek sadalītas lomas starp vairākiem instrumentiem, kā šeit – klavieres, stīgas un timpāni –, kā var ienākt prātā ideja, ka tu apmaiņi instrumentu grupas vietām, samaini lomas?! Un iedod timpāniem galveno domu vai tēmu, muzikālo esenci. Un pārvērt klavieres par sitamo instrumentu, kas ir pilnīgi neraksturīgi.

Viens no tipiskākajiem piemēriem, kas man nāk prātā, ir Bartoka sonāte diviem sitējiem un divām klavierēm. Tas ir viens no mūsu tādiem ne etalona, bet zināmākajiem darbiem. Tāds komponists kā Bartoks ir kaut ko veltījis sitaminstrumentiem, un tas ir vienkārši kruti, un tas tiek daudz spēlēts. Un sitaminstrumentālista partijai, vienalga, ko viņš spēlētu, vienmēr tiek piešķirta efekta loma. Klavieres ir priekšplānā, un tad, paspilgtinot konkrētas vietas, epizodes vai piešķirot atsevišķu krāsu, viņš pieliek sitaminstrumentus. Bet šajā gadījumā Plakidis apvērs funkcijas. Tas man man liekas vienkārši... Es arī minēju piemēru par Štrausa "Burlesku". Tas tiešām ir retums.

DE: Raivi, varbūt tev ir kas piebilstams par Plakida vokālo domāšanu? Varbūt tā pat nav domāšana, bet stila pazīme.

RM: Varbūt tāpēc man bija grūti klausīties viņa orķestra mūziku, jo tur tik un tā ir kaut kāda vokālā virzība. Un man orķestra darbi asociējas vairāk ar orķestrālu tekstūru. Un varbūt tāpēc tas ir grūtāk, jo viņš izmanto tos pašus paņēmienus.

JĀ: Mēs ar Raivi pirmīt sākām runāt par orķestra lomu, bet neiztirzājām līdz galam – mēs tos klausāmies kā orķestra skaņdarbus, un ir sajūta, ka tiem vajadzētu būt... Labi, tas ir diezgan brutāli, bet doma bija – kāpēc tas nav vokālais skaņdarbs? Īstenībā tie paņēmieni, kā viņš vij un kanonizē balsis, vai kā viņš instrumentē, man liekas, to perfekti varētu pārlīkt balsij un klavierēm. Un kāpēc divas obojas vai divas vijoles? Vienmēr viņam tik svarīga ir saruna, dialogs. Vai arī – tā nav solodziesma ar pavadījumu. Tie ir divi indivīdi. Viens izsakās caur klavierēm, viens izsakās caur balsi. Un tie dubultkoncerti vienmēr ir kā veltījumi konkrētiem mūziķiem. "Koncerts-balāde" bija Andrim Paulam un Uldim Sprūdžam. Es, protams, nezinu, bet, kā man liekas, Plakidis iztēlojas tos cilvēkus, kurus viņš labi pazīst, un viņu sarunas, viņu attiecības ietērpj tajā mūzikā, ko viņš veltījis šiem diviem cilvēkiem.

RM: Tieši tā.

JĀ: Un tad ir Koncerts divām obojām (veltījums Vilnim Pelnēnam un Uldim Urbānam – *aut. piez.*). Tas vienmēr ir par dialogu, par mijiedarbību, par cilvēku, kā viņš atklājas, būdams kopā ar citiem cilvēkiem. Tas nav tāds pompozs dikhedisms, dāvai, Sibēliusa Vjolkkoncerts, un tagad visi skatieties, kā es visu tehniski perfekti varu izspēlēt. Tas nav pašmērķis, bet vienmēr piezemēti, dziļi personiski.

RM: Tā galu galā ir cilvēcīga mūzika. Mēs atpoptamies, ka viņa ir tik cilvēciska.

JĀ: Tas ir tik daudz, man liekas, viņa jau tādā Dieva pakāpē. Es jūtos kā Ziemeļkorejā. (*smejas*)

RM: Bet jūs piekritat, ka tur vajadzētu horeogrāfiju? Nevis vajadzētu, bet ka tas papildinātu?

DE: Jā, jā.

JĀ: Tagad, kad tu tā saki, tad jā, tas izklausās loģiski.

RM: Paklausieties un iedomājieties, ka tur uz skatuves... Man liekas, tas ir tiešām perfekti! Jo tur vienmēr ir motīvs un ritms, kas iet... Un es pat pilnīgi gribu iedzert, varam iedzert par to?

JĀ: Mums nav ko.

DE: (*aiziet pēc vīna*)

RM: Tosts par to, lai kāds horeogrāfs iestudētu Plakida horeogrāfisko mūziku. Nē, nopietni. Jo man bija atklāsme, es sapratu, ka tas būtu izcili, tur nekas, ne nots nav jāmaina.

DE: Vēl viena doma Plakida kontekstā – kāpēc mēs te par viņu runājam? Varbūt to var uztvert kā dāvanu viņam. Jauni cilvēki runā par Plakida mūziku.

JĀ: Jauni cilvēki, kuri vispār viņu nepazīst. Mēs neesam bijuši viņa studenti... Man liekas, tas ir interesanti.

DE: Iedomājos par Jāzepu Vītolu, par kuru ir viņa studentu stāsti, kur par Vītolu pārsvarā runā kā par neaizskaramu autoritāti. Skulte vai Ivanovs stāv uz ietves, pēkšņi važona rastos garām pabrauc Jāzeps Vītols un pasveicina. Un tad viņi gruzās, ka nav pirmie pasveicinājuši savu profesoru.

JĀ: Un tad viņiem iestājas veģetatīvā distonija.

DE: Jā. Visos tajos stāstos viņš ir kā tāds pusdievs. Un droši vien atrauts no tā, kāds bija patiesībā. Pietrūkst tādu stāstu, kur, piemēram, jaunie komponisti sēž bārā un spriež par Vītolu vai tam līdzīgi. Tas arī ir par to, kā komponisti apaug ar mītiem. Andris Dzenītis man rakstīja, ka viņš vēlas piefiksēt faktus, lai vēlāk par viņu mūzikas vēstures grāmatās visādas pasakas nesagudro. Bet varbūt no tā nemaz nevar izvairīties, jo katram laikabiedram ir sava versija, stāsts, un tā arī visi apaug ar mītiem.

RM: Nav tā, ka ar mītiem vairāk apaug tieši no viņa laikabiedru puses? Mēs pieejam viņa daiļradei daudz kritiskāk, esam jaunāki, mums ir citi ideāli.

JĀ: Jo tu esi neaizsniedzamāks, nepieejamāks, jo ap tevi tiek vairāk apvīts. Bet man liekas, Dāvi, tie arī bija citi laiki – par Vītolu. Tā bija milzīga autoritāte.

DE: Vienalga – jebkurš cilvēks, kurš kļūst atpazīstams un par kuru tiek krāta kāda informācija, tas viss uzkrājas.

RM: Godīgi sakot, man tas tieši tā arī nostrādāja. Es saku, viņa mūziku pa istam iepazinu, kad biju citā valstī, klausījos “Fatamorgānu” un biju pilnīgi apburts. Neesmu kolēģis, kas ar viņu spēlējis vienā kameransambli, vai viņa students, bet tāds, kas skatās uz viņa darbu no malas un to novērtē. Jo tā es arī viņam pienācu klāt un teicu – manuprāt, jūs esat viens no ģeniālākajiem latviešu komponistiem, un jūs esat vislabāk ietērpis latviešu fonētiku, latviešu valodu melodijās, vai kaut ko tamlīdzīgu es mēģināju pateikt. Un tas, protams, bija *overwhelming*. Latvijas kontekstā. Jo tā neviens latvietis otram latvietim nesaka. A man ar visām angļu manierēm bija iemācīts – ej klāt, saki vislabākos vārdus un kriti ceļos.

JĀ: Noprotot no intervijām, vēl jo vairāk man liekas – ja Plakidis izdzird kādu salīdzinām viņa mūziku ar ģenialitāti, viņam tas ir tā – zeme, atveries! Katram ir savi neaizsniedzamie etaloni, katrs skatās no savas perspektīvas. Piemēram, dokumentālajā filmā par Argeriču – cik drausmīgi viņa sevi kritizē, viss, ko viņa dara, esot slikti. Un pēc tam viņa iet pie mūziķiem un prasa, vai bija okei? Un visi uz viņu skatās kā uz Dievu, un viņa prasa – bija okei? Man liekas, ka bija baigi slikti.

DE: Juri, tev ir tosts Plakidim?

JĀ: Man liekas, visa šī saruna savā ziņā ir liels tosts Plakidim.

DE: Mēs katrs varētu viņam kaut ko novēlēt dzimšanas dienā.

RM: Tās “Marsiešu hronikas”, bet tas laikam ir pārāk ambiciozi.

DE: Novēlu, lai radošajā procesā, kas, cik saprotu, kļūst aizvien grūtāks un grūtāks, pie Plakida atnāk tāds impulss, kuru viņš ir bezmaz vai spiests realizēt un pārvērst skaņdarbā. Lai atnāk tik pārliecinošs impulss, ka nevar palaist vajā.

JĀ: Es arī esmu ļoti paškritisks, un es viņam negribētu novēlēt, lai viņš ir mazāk paškritisks. Tas tomēr ir labs iekšējais filtrs. Kāpēc tās mūzikas nav tik daudz, bet kāpēc tās visas ir pārles, tik uzrunājošas – jo viņas iziet caur to briesmīgo iekšējo mentālo procesu, kad tu vari sajukt prātā. Es novēlētu būt spēcīgam un atrast sevī spēku tikt cauri šiem paškritikas procesa slāņiem, kas viņam rada šaubas, sisties pretī, izlīst cauri un kaut ko notvert. Es domāju, rakstot vēl vairāk skaņdarbu, un pēc visas šīs jubilejas un uzmanības – tas viņam nemaz nesagādās vieglākus laikus kā komponistam. Tas būs vēl lielāks smagums uz pleciem, būs vēl grūtāk rakstīt.

RM: Un vēl arī tas, ka visi mūziķi viņam prasa rakstīt, lūdzas. Runāju ar Agnesi Egliņu, viņa arī iet Plakidim klāt un jautā, kad būs nākamais skaņdarbs. Un es esmu šokā, ka viņam nav klavierminiatūru. Es vismaz nezinu. Ir kaut kas bērniem. To es novēlu. Klavieru skaņdarbu, lūdzu.

JĀ: Īstenībā jā, arī man to gribētos.

RM: Ļoti, ļoti. Jo tas ir kaut kas cits. Gribas ciklu, kuru viņš nekad nepabeigs.

JĀ: Par ciklu ar simt klavierminiatūrām!

RM: Jā, tosts!

DE: Tosts!

JĀ: Labi, ne simt, bet desmit. (*smieklī*)